

Отже, наразі спадкові відносини за заповітом активно розвиваються у зв'язку з необхідністю регулювання розпоряджень майном особами, що вирішили реалізувати своє право на заповіт.

Як показує практика, існують певні прогалини й суперечності, що потребують усунення. Аналіз наведених проблем дає змогу казати про недосконалість норм чинного законодавства, що може бути усунена за допомогою удосконалення норм цивільного права та прийняття нових нормативно-правових актів, використовуючи напрацювання вітчизняних дослідників та досвід іноземних держав.

Список використаних джерел:

1. Желінкова І.В. Проблеми правового режиму майна членів сім'ї : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 2000. – 39 с.

2. Про захист суспільної моралі : Закон України від 20.11.2003р. №14 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-15#Text>

3. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993р. № 39 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>

4. Федоренко Т.В. Проблеми правового регулювання спадкування за заповітом. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. № 3.

5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 27.02.2021)

УДК 346.21

ORCID 0000-0001-5795-4276

Остапенко Олена Геннадіївна,
доцент кафедри правового регулювання економіки
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця,
кандидат юридичних наук, доцент,
e-mail: ostapenkold77@gmail.com

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Поява COVID-19 у 2020 р. призвело до зниження ділової і економічної активності у всьому світі. Уряд України у Постанові № 211 «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19» 11.03.2020 р. [1] ввів карантин як адміністративні та медико-санітарні заходи для запобігання поширенню особливо небезпечних інфекційних хвороб [2, ст. 1] на період, необхідний для ліквідації епідемії чи спалаху особливо небезпечної інфекційної хвороби. Впродовж цього часу можуть змінюватися режими роботи підприємств, установ, організацій, вноситися інші необхідні зміни щодо

умов їх виробничої та іншої діяльності [2, ст. 29 ч. 4]. Згодом до постанови були внесені зміни, якими, зокрема, визначили заборони і у сфері господарювання [3]. Постановою № 641 «Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» [4] перелік заборон встановлено залежно від рівня епідемічної небезпеки («зелений», «жовтий», «помаранчевий», «червоний»). На території, де встановлено «жовтий», «помаранчевий» та «червоний» рівень епідемічної небезпеки, додатково можуть застосовуватись обмежувальні протиепідемічні заходи.

Зазначені у постановах заходи істотно вплинули на діяльність суб'єктів підприємництва, і призвели до зменшення або припинення ділової активності (за даними Торгово-промислової палати України 600 – 700 тис. суб'єктів), мільйони працівників відправлені у відпустки за власний рахунок [5]. Однак вжиті заходи не можна вважати необхідними і послідовними. Так, реалізація на практиці введених обмежень, наприклад, роздрібною торгівлі непродовольчими товарами (предмети домашнього вжитку, канцелярські приналежності, тощо) в окремих супермаркетах (обмеженість доступу до них) є доволі незрозумілим заходом. Крім того, при закупівлі й постачанні тестів, медичного обладнання, захисних та дезінфекційних засобів під час боротьби з коронавірусом допомогу надавали саме підприємці.

З метою протидії пандемії в Україні прийнято низку нормативно-правових актів, що стосуються діяльності підприємців, передбачають пільги платникам податків, регулюють питання відпусток, обмежують перевезення окремих товарів протиепідемічного призначення за межі митної території України тощо. Так, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» [6], забороняється проведення органами державного нагляду (контролю) планових заходів із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності; дозволяється виконання протягом певного періоду роботи, визначеної трудовим договором, удома; встановлюється, що термін перебування у відпустці без збереження заробітної плати на період карантину не включається у загальний термін (у разі встановлення КМУ карантину відповідно до Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб») тощо. Крім того, тимчасово, для здійснення заходів щодо запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції з ввезення на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання, необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19), перелік яких визначено КМУ; звільняються від сплати ввізного мита лікарські засоби, медичні вироби та/або медичне обладнання, необхідні для виконання

заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19), перелік яких визначено КМУ; плата за виконання митних формальностей поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для них, щодо вказаних у Законі товарів не справляється; митне оформлення вказаних товарів здійснюється першочергово; на вказані у Законі товари допускається подання попередньої або тимчасової декларації за правилами, встановленими чинним законодавством тощо.

Законом «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на підвищення доступності лікарських засобів, медичних виробів та інших товарів, які закупаються особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я» [7] визначено особу, уповноважену на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я. Законом «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підвищення доступності лікарських засобів, медичних виробів та допоміжних засобів до них, які закупаються за кошти державного бюджету, та створення умов для закупівель у сфері охорони здоров'я за кошти державного бюджету» [8], тимчасово, до 31.12.2022 р., звільняються від оподаткування ПДВ операції з ввезення та постачання на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів і допоміжних засобів до них, що закупаються за кошти державного бюджету особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я, для виконання програм та здійснення централізованих заходів з охорони здоров'я тощо.

Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» встановлено, що в періоди, визначені в законі, не застосовуються штрафні санкції за порушення податкового законодавства; встановлено мораторій на проведення документальних та фактичних перевірок ДПС, подовжено термін подання річної декларації про майновий стан і доходи за 2019 р.; не нараховується та не сплачується плата за землю (земельний податок та орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності) за земельні ділянки, що перебувають у власності або користуванні, та використовуються ними в господарській діяльності; об'єкти нежитлової нерухомості, які перебувають у власності фізичних або юридичних осіб, не є об'єктом оподаткування податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; тимчасово звільняються від нарахування та сплати ЄСВ усі фізичні особи – підприємці, особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність і члени фермерського господарства; не нараховується пеня платникам ЄСВ, а нарахована пеня за ці періоди підлягає списанню [9].

Отже, з метою запобігання поширенню пандемії коронавірусу на території України введено обмежувальні заходи, що вплинули на діяльність суб'єктів підприємництва, проте урядом і центральними органами виконавчої влади

ініціюються і реалізуються заходи, спрямовані на стабілізацію економіки України та зменшення негативних наслідків, спричинених запровадженням таких заходів. Однак законодавство у цій сфері потребує подальшого вдосконалення й узгодження.

Список використаних джерел:

1. Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19: постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 р. № 211. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-п>. **2.** Про захист населення від інфекційних хвороб : Закон України від 06.04.2000 р. № 1645-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14>. **3.** Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 р. № 211: постанова Кабінету Міністрів України від 16.03.2020 р. № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2020-%D0%BF#n9>. **4.** Про встановлення карантину та запровадження посиленних протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: постанова Кабінету Міністрів України від 22.06.2020 р. № 641. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/641-2020-п>. **5.** Представники бізнесу звернулися до влади щодо кризового стану в економіці. URL: <http://urb.org.ua/predstavniki-ukra%D1%97nskogo-biznesu-zvernulisya-do-vladi-shhodo-krizovogo-stanu-v-ekonomiczii/>. **6.** Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 17.03.2020 р. № 530-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-20>. **7.** Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на підвищення доступності лікарських засобів, медичних виробів та інших товарів, які закупаються особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я: Закон України від 17.03.2020 р. № 531-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/531-20>. **8.** Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підвищення доступності лікарських засобів, медичних виробів та допоміжних засобів до них, які закупаються за кошти державного бюджету, та створення умов для закупівель у сфері охорони здоров'я за кошти державного бюджету: Закон України від 17.03.2020 р. № 532-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/532-20>. **9.** Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 17.03.2020 р. № 533-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533-20>